

ŠV. POPIEŽIAUS JONO PAULIAUS II PASKELBTŲ PASAULINĖS LIGONIŲ DIENOS MINĖJIMO VIETŲ MARIJIŠKUMAS

Remigijus Oželis

Klaipėdos universitetas

Anotacija

Moderniame technologizuotame XXI amžiuje žmogus, apsuptas tobulėjančios medicinos ir gerėjančių gyvenimo sąlygų, suklumpa ties liga ir jos sukelta kančia. Šiame ligų ir skausmo kupiname pasaulyje Bažnyčia įvairiais sielovados būdais parodo savo rūpestį ligoniais. Šventasis popiežius Jonas Paulius II 1992 m. oficialiai įvedė kasmetinį Pasaulinės ligonių dienos minėjimą vasario 11 dieną, kai Katalikų Bažnyčia švenčia Lurdo Švč. Mergelės Marijos liturginį minėjimą. 1993 m. vasario 11 d. pirmą kartą paminėta Pasaulinė ligonių diena. Jonas Paulius II paskelbė tryliką Pasaulinių ligonių dienų (1993–2005) ir joms parašė laiškus-žinias. Be to, jis įvedė tradiciją kasmet Pasaulinę ligonių dieną švęsti svarbioje pasirinktos šalies šventovėje, kuri dedikuota Švč. Mergelei Marijai. Jai skirtų šventovių pasirinkimas atskleidžia, kad Bažnyčia dėmesingai užjaučia visus kenčiančiuosius fiziškai ir dvasiškai, tikint Švč. Mergelės Marijos užtarimu kreipiamasi į Viešpatį, prašant sveikatos ligoniams, o ligoniais besirūpinantiems Jėzaus Motina Marija parodoma kaip tobulo Dievo ir artimo meilės pavyzdys. Straipsnyje apžvelgiamos Jono Pauliaus II laiškuose nurodytos Ligonų dienos minėjimo vietos, susijusios su Švč. Mergele Marija. Aptariant Pasaulinės ligonių dienos šventimo vietų marijiškumą, atsiskleidžia šventojo popiežiaus rūpestis ligoniais ir tais, kurie atlieka jiems meilės tarnystę. PAGRINDINIAI ŽODŽIAI: šventasis popiežius Jonas Paulius II, Švč. Mergelė Marija, Pasaulinė ligonių diena, Bažnyčia.

Abstract

In the modern technologized XXI century, the man, surrounded by advancing medicine and improving conditions of life, stumbles upon the disease and the suffering it causes. In such a world full of disease and pain, the Church shows care for the sick in various spiritual ways. On February 11, 1992 St Pope John Paul II officially introduced the annual commemoration of the World Day of the Sick, when the Catholic Church celebrates the liturgy of Our Lady of Lourdes. The World Day of the Sick was first commemorated on 11 February, 1993. John Paul II pronounced thirteen world days of the sick (1993–2005) and addressed them with special letters-messages. Also, John Paul II introduced the tradition of celebrating the World Day of the Sick every year in an important shrine dedicated to the Blessed Virgin Mary of a chosen country. The choice of such shrines dedicated to Mary reveals that the

Church is attentive to all suffering physically and spiritually, that the intercession of the Blessed Virgin Mary is called upon in the prayers for health for the sick, and the Mother Mary of Jesus is shown to those caring for the sick as an example of the perfect love of God and neighbour. This article reviews the places of commemoration of the day of the sick associated with the Blessed Virgin Mary in the letters of Pope John Paul II. Discussing the marianism of the places of commemoration of the world days of the sick, the care of Pope John Paul II for the sick and those who perform the service of love for the sick is revealed.

KEY WORDS: Saint Pope John Paul II, The Blessed Virgin Mary, the World Day of the Sick, Church.

DOI: <http://dx.doi.org/10.15181/mtd.v0i6.2200>

Ižanga

Krikščioniško tikėjimo centras yra Jėzaus, iš moters gimusio Dievo Sūnaus, išpažinimas. Jėzų pagimdžiusi Mergelė Marija yra „malonėmis apdovanotoji“ (Lk 1, 28). Moteris krikščių tikėjime tampa vilties ženklu, artinančiu prie Dievo. Pamaldumas Dievo Motinai Marijai yra kristocentriškas, giliausiai įsikūnijęs Triasmeneje Dievo paslapyje, susijęs su Įsikūnijimo ir Atpirkimo paslaptimis. Marija tampa naująja Ieva, kurią Dievas stato šalia naujojo Adomo-Kristaus, pradedant nuo apreiškimo, per gimimą Betliejuje, vestuves Galilėjos Kanoje iki Golgotos kryžiaus ir Sekminių vakarienės. Jėzus, Dievo Sūnus, Dievo atspindys, per kurį visa sukurta, susijungė su žeme įgydamas žmogišką pavidalą Mergelės Marijos iščiose. Tad Atpirkėjo Jėzaus Kristaus Motina yra ir Bažnyčios Motina, į kurią su pasitikėjimu kreipiamasi užtarimo.

Šv. popiežius Jonas Paulius II ypatingą dėmesį skyrė Švč. Mergelės Marijos vaidmeniui kreipiant Jėzaus Kristaus link. Šventasis Tėvas nurodo, kad įsiklausę į tai, ką sako Švenčiausioji Mergelė Marija, galime „gyvai ir jaudinančiai iš naujo išžvelgti jos misiją Kristaus ir Bažnyčios slėpinyje: misiją, kuri ima ryškėti jau Evangelijoje, kai Marija prašo Jėzaus padaryti pirmąjį stebuklą ir per vestuves Galilėjos Kanoje tarnams sako: „Darykite, ką tik jis jums lieps“ (Jn 2, 5). Fatimoje ji pakartoja aiškius Sūnaus žodžius, pasakytus jo veiklos pradžioje: „Atėjo metas ir prisiartino Dievo karalystė: „Atsiverskite ir tikėkite Evangelija!“ (Mk 1, 15). Primygtinis Marijos rei-

kalavimas atgailauti išreiškia ne ką kita, kaip tik jos motinišką susirūpinimą žmonių šeimos likimu, žmonijos, kuriai reikia atsivertimo ir atleidimo“ (Popiežius Jonas Paulius II, 1997, nr. 1). Marija rūpinasi žmonija, rodydama kryptį sunkiame gyvenimo kelyje, ji nesiliauja kartojusi žodžių: „Darykite, ką tik jis jums lieps!“ (Jn 2, 5). Ji kviečia daryti, ką Jėzus liepia, kviečia gyventi Jėzaus Gerąją naujieną.

(Lot.) „Totus Tuus, Maria“ („Visas Tavo, Marija“) – tai šv. popiežiaus Jono Pauliaus II pasirinktas pontifikato moto. Šis moto Šventajam Tėvui nebuvo tik pagarbaus pobūdžio ar tik pasiaukojimo išraiška. Kai svarstė apie Švenčiausiąją Mergelę Mariją, kalbėjo ne tik apie tam tikrą jausminį polinkį, bet ir apie objektyvią tiesą, susijusią su Dievo Gimdytoja (Jonas Paulius II, 1995, p. 165). Neatsitiktinai įsteigdamas kasmetinį Pasaulinį ligonių dienos minėjimą, šv. Jonas Paulius II jį susiejo su Dievo Motina Marija. Nuo pat Pasaulinės ligonių dienos įsteigimo kasmet popiežius skelbė „Laišką / Žinią Pasaulinės ligonių dienos proga“. Šv. Jonas Paulius II jų, skirtų Pasaulinei ligonių dienai 1993–2005 metais, paskelbė tryliką. Tai reikšmingi Katalikų Bažnyčios dokumentai, kurie gali būti teologinių, socialinių, sveikatos ir kitų mokslų tyrinėjimų šaltiniai. Deja, lietuviškoje erdvėje popiežių žinios Pasaulinės ligonių dienos proga mokslškai neanalizuotos. Išimtis – doc. dr. Sauliaus Stumbros publikacija apie popiežiaus Pranciškaus laiškus Pasaulinės ligonių dienos proga, kur aptarti šeši popiežiaus Pranciškaus laiškai (žr. Stumbra, 2019, p. 111–126).

Šiame straipsnyje aptariamas Švenčiausiosios Mergelės Marijos vaidmens išskirtinumas Jono Pauliaus II laiškuose I–XIII Pasaulinės ligonių dienos proga.

Tyrimo objektas: šv. popiežiaus Jono Pauliaus II paskelbtų Pasaulinės ligonių dienos šventimo vietų marijiškumas.

Straipsnio tikslas: apžvelgti šv. popiežiaus Jono Pauliaus II paskelbtų Pasaulinės ligonių dienos minėjimo vietų marijiškumą.

Metodai: oficialių Bažnyčios dokumentų sisteminio tyrimo, analizės, interpretavimo ir apibendrinimo.

Kadangi tiriama Švč. Mergelės Marijos vaidmens raiška šv. popiežiaus Jono Pauliaus II žiniuose Pasaulinės ligonių dienos proga, tyrime pirmiausia remiamasi Jono Pauliaus II raštais.

1. Pasaulinės ligonių dienos paskelbimas

Šv. popiežius Jonas Paulius II 1992 m. gegužės 13 d. oficialiai įsteigė kasmetinį Pasaulinės ligonių dienos minėjimą vasario 11 dieną, kai Katalikų Bažnyčia švenčia Lurdo Švč. Mergelės Marijos liturginį minėjimą (Visuotinis Romos kalendorius, 2020). Kitais metais, t. y. 1993 m. vasario 11 d., pirmą kartą paminėta Pasaulinė ligonių diena, tam pasirinkta Lurdo (Prancūzijoje) šventovė (Popiežius Jonas Paulius II, 2002, nr. 1), kuri nuo Švč. Mergelės Marijos apsiareiškimo Lurde XIX a. pabaigoje garsėja stebuklingais ligonių pasveikimais. Pažymint tai, kad Bažnyčia visada daug dėmesio skiria ligoniams ir kenčiantiesiems visame pasaulyje, Pasaulinės ligonių dienos minėjimu Šventasis Tėvas siekė parodyti išskirtinį dėmesį kenčiantiesiems fiziškai ir dvasiškai, pavesdamas juos Dievo Motinos globai, taip pat tiems, kurie padeda ligoniams, nurodydamas Jėzaus Motiną Mariją kaip tobulos Dievo ir artimo meilės pavyzdį (Popiežius Jonas Paulius II, 1999, nr. 2).

Prie Pasaulinės ligonių dienos paskelbimo artėta nuosekliai. 1985 m. vasario 11 d. Jonas Paulius II, siekdamas ypatingą dėmesį atkreipti į ligonių sielovadą, apaštalinio laišku *Motu proprio* „Dolentium hominum“ įsteigė Popiežiškąją komisiją (John Paul II, 1985), kuri vėliau tapo Popiežiškąja taryba, kurios siekis – sveikatos priežiūros darbuotojų pastoracinė pagalba tiems, kurie tarnauja ligoniams ir kenčiantiesiems, kad gailestingumo apaštalavimas, kurį jie vykdo, veiksmingai patenkintų visų poreikius (Message of the Holy Father Pope John Paul II for the III World Day of the Sick [1995], 1994, nr. 2; Makhalemele, 2020). Tiek Popiežiškosios komisijos įsteigimas, tiek ir Pasaulinės ligonių dienos šventimas susijęs su vasario 11-ąja – Lurdo Švč. Mergelės Marijos minėjimo diena. Kalbėdamas apie ligonius ir Dievo Motiną Mariją Jonas Paulius II sako, kad Bažnyčia verčia savo reikšmingiausius istorijos puslapius, rūpindamasi ligoniais ir kenčiančiaisiais palaikoma, guodžiama Švenčiausiosios Mergelės Marijos užtarimu (Message of the Holy Father Pope John Paul II for the IV World Day of the Sick [1996], 1995, nr. 4). Popiežius Jėzų Kristų, Dievo Sūnų, mato per Mergelę Mariją, todėl ir į ligonius kreipiasi kaip į tuos, kurie turi malonę tikėdami į Jėzų Kristų, gyvojo Dievo Sūnų, kuris tapo žmogui Mergelės Marijos iščiose (Message of the Holy Father Pope John Paul II for the II World Day of the Sick [1994], 1993, nr. 1).

Pasaulinės ligonių dienos minėjimą Jonas Paulius II paskelbė, kad visi tikintieji skirtų tam ypatingą maldos ir bendradarbiavimo laiką, kančią įprasmindami Bažnyčios labui, kad kiekvienas savo sergančiame brolyje ar seseryje išvystų Kristaus veidą, kuris kančios, mirties ir prisikėlimo dėka suteikė žmonijai išgelbėjimą (Message of the Holy Father Pope John Paul II for the First Annual World Day of the Sick [1993], 1992, nr. 1). Jonas Paulius II pažymi, kad Marijos, Ligonių sveikatos, akivaizdoje kreipiasi į tuos, kurie fiziškai ir dvasiškai neša žmonių kančios ženklus, ir į tuos, kurie tarnaudami sergantiesiems ir kenčiantiesiems seka Atpirkėją Jėzų Kristų (Message of the Holy Father Pope John Paul II for the IV World Day of the Sick [1996], 1995, nr. 1).

Šventasis Tėvas Jonas Paulius II, skelbdamas kasmetinį Pasaulinės ligonių dienos šventimą, numato ir šios dienos uždavinius: padėti Dievo tautai, kartu daugeliui katalikų sveikatos priežiūros įstaigų ir pačiai visuomenei geriau suvokti būtinybę užtikrinti geriausią ligonių priežiūrą; sergančiam asmeniui išgyventi kančią žmogiškuoju lygmeniu, bet visų pirma atgamtinui; vyskupijoms, krikščionių bendruomenėms ir šeimoms dalyvauti sveikatos rūpybos apaštalavimo darbe; skatinti vis labiau vertinamą savanorių įsipareigojimą; priminti žmonėms dvasinio ir moralinio sveikatos priežiūros darbuotojų mokymo svarbą; padėti tiek ligoniams, tiek ir juos prižiūrintiesiems geriau suvokti maldos svarbą vykdant ligonių sielovadą (Message of the Holy Father Pope John Paul II for the First Annual World Day of the Sick [1993], 1992, nr. 1–5; Stumbra, 2019, p. 111). Visuotinės Bažnyčios nariai kviečiami tarnystės dvasia švęsti Pasaulinę ligonių dieną, kaip ypatingą dvasinio ir socialinio augimo progą, išskirtinai įsiklausant, apmąstant ir veiksmingai atsiduodant ligoniams. Mininčiuosius šią dieną popiežius paveda Švenčiausiosios Mergelės Marijos globai. Ligonių dienų marijiškumas „teikia progą įsiklausyti į Mergelės Marijos naujieną, kuri, kaip ir Evangelija, iš esmės kviečia atsiversti ir atgailauti“ (Popiežius Jonas Paulius II, 1997, nr. 1).

2. Pasaulinės ligonių dienos šventimo vietų marijiškumas

Šventasis popiežius Jonas Paulius II paskelbdamas Pasaulinę ligonių dieną numatė kasmet vasario 11 dieną ją minėti skirtingose pasaulio vietose,

kurios susijusios su Švenčiausiosios Mergelės Marijos šventovėmis. Tokios vietos, dedikuotos Švenčiausiajai Mergelei Marijai, teikia ramybę sergantiesiems ir stiprybę jiems padedantiesiems. Ligoniai su pasitikėjimu kreipiasi į Dievo Motiną prašydami užtarimo ir globos. Ramybė, kurią gali suteikti dieviškasis Gydytojas Jėzus Kristus Motinai Marijai užtariant, pritraukia kenčiančiuosius į Dievo Motinai Marijai skirtas šventoves (Makhalemele, 2020). Apie tai, kad Marijos garbei skirtose vietose ligoniai atranda ramybę, rašo pats popiežius: „Kartais tai būna kūno ramybė, kai Dievas savo Apvaizda išgydo ligą; tačiau dažniau tai būna dvasios ramybė, kai siela, persmelkta malonės vidinės šviesos, randa jėgų priimti skausmingą ligos naštą ir per bendrystę su Kristumi, kenčiančiuoju Dievo tarnu, paversti ją savo ir kitų išganymo įrankiu“ (Popiežius Jonas Paulius II, 1997, nr. 2).

2.1. I Pasaulinės ligonių dienos 1993 m. vasario 11 d. minėjimo vieta – Lurdo (Prancūzija) Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo šventovė

Įvesdamas tradiciją kasmet vasario 11 d. švęsti Pasaulinę ligonių dieną popiežius Jonas Paulius II pasirinko Lurdo Dievo Motinos minėjimo dieną – vasario 11 d. (Message of the Holy Father Pope John Paul II for the First Annual World Day of the Sick [1993], 1992, nr. 1). Tad ir I Pasaulinės ligonių dienos minėjimo vieta pasirinktas Lurdas, miestas Prancūzijos pietvakariuose, kur 1858 m. Bernadetai Subiru apsireiškė Nekaltai Pradėtoji Švenčiausioji Mergelė Marija.

Pietų Prancūzijoje, Pirėnų kalnų slėnyje, įsikūrusį Lurdo miestą galima vadinti pasaulio piligrimų sostine, nes čia kasmet apsilanko beveik 6 milijonai piligrimų iš viso pasaulio. Ta vietovė susijusi su Švč. Mergelės Marijos apsireiškimais Bernadetai Subiru. Pirmasis Švč. Mergelės Marijos apsireiškimas įvyko 1858 m. vasario 11 d., paskutinis – tų pačių metų liepos 16 d. Minėtų metų vasario 11 dieną Subiru šeimos namuose neliko malkų, tad Bernadeta su sesute Antuanete ir drauge Žana Abadi išėjo pasirinkti sausų šakų. Mergaitės priėjo Masabielio kalno urvą, kurio gilumoje Bernadeta pamatė akiai mielą Šviesą, kurioje išryškėjo šypsena ir pasirodė jauna moteris,

vilkinti baltais drabužiais. Regėtoji moteris buvo basa, jos pėdas puošė po auksaspalvę rožę, rankose laikė rožinį. Per kitus apsireiškimus Bernadeta klausė Apsireiškusiosios, kas tokia esanti. 1858 m. kovo 25 d. sudėjusi rankas ir pakėlus akis į dangų Apsireiškusioji atsakiusi: „Aš esu Nekaltasis Prasidėjimas.“ Apsireiškimų vietoje pastatyta šventovė, primenanti Marijos kvietimą garbinti Jėzų Kristų (Lileikienė, 2007, p. 186–189).

Skelbdamas Žinią I Pasaulinės ligonių dienos proga (Message of the Holy Father Pope John Paul II for the First Annual World Day of the Sick [1993], 1992), jos pradžioje (nr. 1) popiežius nurodė, kad Pasaulinė ligonių diena bus švenčiama per Marijos, Lurdo Dievo Motinos, minėjimą, o žinios pabaigoje (nr. 6) ligonius pavedė Marijos globai ir užtarimui, nurodydamas, kad palaimintoji Mergelė, Ligonių Sveikata bei Gyvenimo Motina, yra mūsų parama ir viltis. Minint Lurdo Dievo Motiną, kurios šventykla Pirėnų papėdėje tapo žmonių kančių šventove, artėjama prie kryžiaus kančios taip, kaip Marija tai atliko Kalvarijoje, Sūnaus kryžiaus papėdėje. Šią dieną, prašant Marijos užtarimo, į ją kreipiamasi kaip į *Lurdo Dievo Motiną*.

2.2. II Pasaulinės ligonių dienos 1994 m. vasario 11 d. minėjimo vieta – Čenstakavos (Lenkija) Dievo Motinos šventovė

Popiežius Jonas Paulius II, būdamas lenkas, II Pasaulinei ligonių dienai minėti pasirinko savo tėvynės šventovę Lenkijos pietuose, skirtą Dievo Motinai Marijai (Message of the Holy Father Pope John Paul II for the II World Day of the Sick [1994], 1993, nr. 1). Jasna Guros vienuolynas ir bažnyčia Čenstakavoje yra visame pasaulyje garsi piligrimystės vieta. Šioje Lenkijoje svarbiausioje Švenčiausiosios Mergelės Marijos šventovėje pagerbiamas Čenstakavos Švenčiausiosios Dievo Motinos paveikslas, įvardijamas įvairiais jo maloningumą atskleidžiančiais pavadinimais.

Pasak legendos, garsusis Čenstakavos paveikslas, nutapytas šventojo evangelisto Luko, saugotas netoli Jeruzalės, vėliau – Konstantinopolyje, dar vėliau – Rusijoje. Galų gale jis atiteko Opolės kunigaikščiui Vladislavui, kuris, remdamasis dangiškaisiais ženklais, šį Marijos atvaizdą 1382 m. padovanojo Jasna Guros Švenčiausiosios Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažny-

čiai ir pavedė jį globoti paulinams, kuriems toje vietoje pastatė vienuolyną su bažnyčia (Stankevičienė, 2004, p. 61). Šiandien Čenstakavos Švenčiausioji Mergelė Marija laikoma Lenkijos kančių ir tvirtybės simboliu, nacionaliniu Lenkijos simboliu.

Skelbdamas Žinią II Pasaulinės ligonių dienos proga (Message of the Holy Father Pope John Paul II for the II World Day of the Sick [1994], 1993) Jonas Paulius II jos pradžioje (nr. 1) nurodė oficialią Ligonų dienos šventimo šventovę Čenstakavoje, dedikuotą Švenčiausiajai Mergelei Marijai. Laiške, tiesiogiai Marijos vardo neminėdamas, jis pabrėžė, kad tik per [Marijoje] įsikūnijusį Žodį atrandame atsakymą į klausimą, kodėl kančia egzistuoja (nr. 3); kalbėjo apie Jėzaus kančią ant kryžiaus (nr. 5), vėlgi tiesiogiai Marijos neįvardydamas, bet galima daryti prielaidą, kad popiežius mintyje turėjo ir Marijos buvimą prie kryžiaus; kenčiantiesiems Mariją pristatė kaip pavyzdį, kaip išgyventi kančią (nr. 6). Pabaigos palaiminime (nr. 9) Šventasis Tėvas kreipėsi į Mariją, Ligonų Sveikatą. Šiame laiške Marija įvardijama kaip *Lurdo Mergelė, Palaimintoji Mergelė, Motina, Ligonų Sveikata, Gyvoji Evangelijos Ikona, Kančios Evangelijos Ikona*.

2.3. III Pasaulinės ligonių dienos 1995 m. vasario 11 d. minėjimo vieta – Jamusukro (Dramblio Kaulo Krantas) Marijos Taikos Karalienės bazilika

1995 m. svarbiausias minėjimas, susijęs su Pasauline ligonių diena, vyko Afrikos žemėje, Dramblio Kaulo Krante. Tai buvo bažnytinis susirinkimas, dvasiškai susijęs su Vyskupų sinodo specialiąja Afrikos asamblėja; kartu tai buvo puiki proga tikėjimą paliudyti Dramblio Kaulo Kranto bažnyčiai, mininčiai pirmųjų misionierių atvykimo šimtmetį (Message of the Holy Father Pope John Paul II for the III World Day of the Sick [1995], 1994, nr. 2).

Jamusukro, esančio šalies vidurinėje dalyje, Švenčiausiosios Dievo Motinos Taikos Karalienės bazilika yra didžiausia visame pasaulyje krikščionių bažnyčia. 1983 m. Dramblio Kaulo Kranto sostinė perkelta į Jamusukrą. Tada ir kilo mintis naujoje sostinėje pastatyti naują bažnyčią. Jos statymas ir finansavimas inicijuotas pirmojo Dramblio Kaulo Kranto prezidento Fe-

lix'o Houphouet-Boigny. Šventovė suprojektuota pagal Šv. Petro bazilikos Vatikane pavyzdį. 1985 m. rugpjūčio 10 d. popiežius Jonas Paulius II atvykęs į Jamusukrą pašventino bazilikos kertinį akmenį. Šventovė baigta statyti ir konsekruota 1990 m. Tad piligrimystė į Jamusukro Švenčiausiosios Dievo Motinos Taikos Karalienės baziliką, kuri yra ne tik pati didžiausia, bet ir aukščiausia visame pasaulyje krikščionių šventovė, – gana naujas reiškinys (Melton, 2010, p. 306–307; Yamoussoukro Basilica, 2020).

Skelbdamas Žinią III Pasaulinės ligonių dienos proga (Message of the Holy Father Pope John Paul II for the III World Day of the Sick [1995], 1994) popiežius Jonas Paulius II nurodė Jamusukro Švenčiausiosios Mergelės Marijos šventovę (nr. 2). Laiške popiežius sergančiųjų auką Marijai tarpininkaujant susiejo su Jėzaus Kristaus atpirkimo auka (nr. 5). Žinios pabaigoje (nr. 6) ligonius ir jiems tarnaujančiuosius pavedė Marijos, Kenčiančiųjų Motinos, globai, meldžiant, kad Kenčiančiųjų Motina būtų šalia tų, kurie patiria išbandymus, ir palaikytų tuos, kurie savo gyvenimą skiria tarnauti ligoniams. Šiame laiške Marija įvardijama kaip *Taikos Karalienė, Sielvartingoji Motina, Kenčiančiųjų Motina*.

2.4. IV Pasaulinės ligonių dienos 1996 m. vasario 11 d. minėjimo vieta – Gvadalupe (Meksika) Dievo Motinos bazilika

Meksikos tautos Bažnyčia minėjo stebuklingo Gvadalupe Dievo Motinos paveikslą vainikavimo šimtmetį, tad iškilmingiausia Pasaulinės ligonių dienos minėjimo vieta pasirinkta Meksikos šventovė Gvadalupeje (Message of the Holy Father Pope John Paul II for the IV World Day of the Sick [1996], 1995, nr. 1). Gvadalupe – ispaniškas vardas, taip vadinta Ispanijoje tekanti upė. Šis žodis turbūt kilo iš arabų kalbos ir reiškia „upės vaga“, „upės kanalas“. Iš tiesų Marijos vaidmenį išganymo plane galėtume palyginti su upės vaga, kuri nukreipia gyvąjį vandenį – Dievo malonę – žmonių link, o žmonės veda pas savo Sūnų – Gyvojo vandens šaltinį. Vis dėlto kai kurie tyrinėtojai mano, kad Mergelė Marija, apsireiškusi indėnui Jonui Didakui, galėjo vartoti Nahuatlų kalbos žodį *coatlxopeuh*, kuris tariamas [quatlasupe], panašiai kaip Gvadalupe, ir reiškia: „Toji, kuri sutraiško gyvatę“ (Jurkštas, 2014).

1531 m. Švenčiausioji Mergelė Marija, apsireiškusi Tepeyaco kalno papėdėje, kuri šiandien vadinama Gvadalupe, regėtojui Jonui Didakui tarė: „Aš esu Švenčiausioji Mergelė Marija, vienintelio tikrojo Dievo Motina (...). Didžiai trokštu, kad šioje vietoje man būtų pastatyta bažnyčia, kurioje galėčiau skleisti savo meilę, atjautą ir pagalbą. Čia skirsiu žmonėms visą savo meilę, gailestingumą, pagalbą, paguodą, išganyką. Aš esu užjaučiančioji Motina: tavo ir visų šiame krašte gyvenančių žmonių Motina, taip pat Motina visų kitų tautų, kurios mane myli ir manęs šaukiasi. Esu Motina visų manęs ieškančių ir manyje viltį randančių. Čia išklausysiu visas jūsų raudas ir skundus, guosiu jus liūdinčius ir švelninsiu jūsų kančias, vadausiu iš visų sielvartų, skurdo ir kentėjimų. (...) labai trokštu turėti čia savo buveinę“ (Badde, 2008, p. 24). Tuo metu sunkiai sirgo regėtojo Jono Didako dėdė. Kuklus indėnas Jonas Didakas iš Dangaus Karalienės išgirsta guodžiančius ir ramybę teikiančius žodžius: „Tegu niekas tavęs nebaugina! Tegu niekas neliūdina ir neatima vilties! Nebijok nei tos, nei jokios kitos ligos, nebijok ir nenusimink. Argi nesu prie tavęs aš – tavo Motina? Ar negloboju tavęs ir tavimi nesirūpinu? Argi nesu tavo džiaugsmo versmė? Argi mano apsiausto klostės neteikia tau prieglobsčio? Ar nelaikau tavęs savo glėby? Tai ko tau dar trūksta? Tegu niekas tavęs nebaugina ir neatima pasitikėjimo! Taip pat tegu tavęs nekamuoja dėdės liga. Jis nemirs. Patikėk, jis jau pasveiko!“ (Badde, 2008, p. 31; Message of the Holy Father Pope John Paul II for the IV World Day of the Sick [1996], 1995, nr. 1).

Visa Žinia IV Pasaulinės ligonių dienos proga (Message of the Holy Father Pope John Paul II for the IV World Day of the Sick [1996], 1995) persunkta marijiškumo. Pirmiausia (nr. 1) Jonas Paulius II paaiškino, kodėl pasirinko Gvadalupe, Mariją vadindamas Gvadalupe's Dievo Motina ir pažymėdamas, kad jis į ligonius kreipiasi Marijos, Ligonių Sveikatos, akivaizdoje. Jėzaus Motiną pristatė (nr. 2) kaip pavyzdį ir vadovę tiek ligoniams, tiek ir juos globojantiems. Ypač akcentavo (nr. 3), kad ji yra evangelizacijos pavyzdys. Laiško viduryje pabrėžė (nr. 4), kad Marija guodžia ir užtaria Bažnyčią, o sergančiuosius kviečia (nr. 6) savo skausmą išgyventi puoselėjant bendrystę su Jėzumi Kristumi ir Švelniausiaja Motina. Pabaigoje (nr. 8) Jonas Paulius II visus kenčiančiuosius ir jiems padedančiuosius pavedė Marijos globai, meldamas, kad Jėzaus Motina, per amžius garbinama garsiojoje Gvadalupe's Die-

vo Motinos šventovėje, išgirstų kenčiančiųjų verksmą, nusaustintų skausmo ašaras ir būtų šalia visų pasaulio ligonių. Šiame ypač marijiniškame laiške pateikiama daugybė kreipinių į Mariją: *Švenčiausioji Mergelė, Gvadelupės Dievo Motina, Ligonių Sveikata, Jėzaus Motina, Pavyzdys, Vadovė, Meilės Motina, Žmogiškojo Skausmo Motina, Išgyvento Tikėjimo Pavyzdys, Švenčiausioji Marija, Tėvo Išrinktoji Duktė, Dievo ir Artimo Meilės Pavyzdys, Pirmoji Lotynų Amerikos Evangelizuotoja, Evangelizacijos Žvaigždė, Švenčiausioji Mergelė, Švelniausioji Motina.*

2.5. V Pasaulinės ligonių dienos 1997 m. vasario 11 d. minėjimo vieta – Fatimos (Portugalija) Marijos Rožinio Karalienės šventovė

1997 m. vasario 11 d. iškilmės vyko Fatimos, esančios vidurio Portugalijoje, šventovėje, kuri laikoma portugalų tautos širdimi. Ši vietovė ypač reikšminga popiežiui Jonui Pauliui II. Dešimtųjų pasikėsینimo Šv. Petro aikštėje metinių dieną Šventasis Tėvas Jonas Paulius II nuvyko į Fatimą „padėkoti dieviškai Apvaizdai, kuri savo nepaaiškinamam sprendimui lėmė, kad šis sukrečiantis įvykis slėpiningai sutaptų su pirmojo Dievo Motinos pasirodymo Cova da Iria 1917 m. gegužės 13 dieną metinėmis“ (Popiežius Jonas Paulius II, 1997, nr. 1).

1917 m. gegužės 13-ąją nuošalioje Fatimos vietovėje trims piemenėliams – Liucijai dos Santos, Pranciškui Marto ir Jacintai Marto – pasirodė Švenčiausioji Mergelė Marija. Apreiškimai kartojo iki spalio 13 dienos. Viena iš pasirodymų Mergelė Marija vaikams sakė esanti Rožinio Karalienė, ragino melstis ir atgailauti. 1930 m. Katalikų Bažnyčia oficialiai patvirtino apsireiškimų tikrumą ir ne tik leido, bet ir visaip skatino pamaldumą į Fatimos Mariją Rožinio Karalienę (Fatimos Švč. Mergelė Marija ir trečioji paslaptis, 2020). Vykstant apsireiškimams 1917 m. regėtoja Liucija prašė Marijos pagydyti keletą ligonių. Marija, Rožinio Karalienė, atsakė, kad „per metus Aš kai kuriuos jų pagydysiu“ (Borelli, 2018, p. 61).

Žinioje V Pasaulinės ligonių dienos proga (Popiežius Jonas Paulius II, 1997) Jonas Paulius II pirmiausia paskelbė Fatimą minėjimo vieta (nr. 1), akcentavo Dievo Motinos Marijos svarbą vykdant ligonių sielovadą ir kvietė įsiklausyti į Marijos kvietimą atsiversti bei atgailauti. Šventasis Tėvas primi-

nė, kad Motina Marija rodo į Sūnų Jėzų Kristų (nr. 2); pats Marijos asmuo yra tikėjimo pavyzdys (nr. 3). Mariją apibūdino kaip užtarėją (nr. 5). Galiausiai mariologinėje laiško pabaigoje (nr. 6) prašė Marijos, Viešpaties Motinos ir mūsų Motinos, motiniškosios globos Pasaulinei ligonių dienai skirtoms iniciatyvoms bei ligoniams, jų artimiesiems, slaugos darbuotojams, savanoriams pagalbininkams, visiems, kurie solidarumo dvasia lydi juos jų kančiose. Marijos motiniška globa išreiškiama epitetais: *Dievo Motina, Švenčiausioji Mergelė, Rožinio Karalienė, Didžioji Moteris, Užtarėja*.

2.6. VI Pasaulinės ligonių dienos 1998 m. vasario 11 d. minėjimo vieta – Loreto (Italija) Šventųjų Namų bazilika

1998 m. vasario 11 d. Pasaulinė ligonių diena buvo švenčiama Lorete, apie kurį popiežius sako: „Ši kukli vietovė primena momentą, kai Šventajai Dvasiai veikiant Žodis tapo kūnu Švenčiausiosios Mergelės Marijos iščiose, ir ragina sutelkti žvilgsnį į Iškūnijimo slėpinį. Ne kartą kaip maldininkas lankydamasis šioje pirmutinėje tarptautinio garso šventovėje, skirtoje Švenčiausiosios Mergelės garbei ir per šimtmečius tapusioje tikra marijiškąja krikščionybės širdimi (...) visados patirdavau ypatingą artumą daugybei čia su pasitikėjimu besilankančių ligonių. Beje, kur jie galėtų būti geriau priimti, jei ne namuose Tos, į kurią Loreto litanijoje mes kreipiamės kaip į *ligonių sveikatą ir nuliūdusiųjų paguodą*?“ (Popiežius Jonas Paulius II, 1998, nr. 1).

Manoma, kad Loreto šventovė pastatyta iš Nazareto atvežus sienas namo, kuriame gyveno Švč. Mergelė Marija angelo apsilankymo ir Dievo Žodžio įsikūnijimo metu. Sienos į Italiją atvežtos baigiantis Kryžiaus žygiams. Remiantis legenda, jas atgabenę angelai XIII a. pab. Šiandien Loretas yra viena svarbiausių piligrimystės vietų Europoje. Tad neatsitiktinai šioje šventovėje, kuri primena Dievo įsikūnijimą Mergelėje Marijoje, popiežius Jonas Paulius II savo pontifikato laikotarpiu lankėsi net penkis kartus (Loreto Dievo Motina, 2019).

Jono Pauliaus II Žinia VI Pasaulinės ligonių dienos proga (Popiežius Jonas Paulius II, 1998), švenčiant Pasaulinę ligonių dieną Loreto Šventųjų Namų šventovėje, su Marija ypač susijusi. Tai viena ilgiausių (iš viso 10 nr.) popiežiaus žinių Pasaulinės ligonių dienos proga. Šventasis Tėvas pradeda ir

pusę laiško skiria Marija, kuri, būdama atvira Dvasios veikimui, tampa Iškūnijusio Žodžio šventove (nr. 1–5). Pristato Mariją kaip tarnystės kenčiantiesiems pavyzdį (nr. 4), o pačius ligonius paveda Marijos užtarimui (nr. 7). Laiško pabaigoje (nr. 10) Marijai, Nuliūdusiųjų Paguodai, pavedami visi fiziškai ir dvasiškai kenčiantieji, sveikatos apsaugos darbuotojai bei visi žmonės, didžiadvasiškai atsiduodantys ligonių tarnystei. Pabaigos (nr. 10) ilga malda kreipiasi į Mariją: „Loreto Mergele, į Tave su pasitikėjimu kreipiame savo žvilgsnį. (...) Tegu Tavo globa apsaugo mus nuo pesimizmo ir mūsų laikmečio šešėliuose leidžia įžvelgti švytinčius Viešpaties buvimo pėdsakus. Motina, Tavo švelnumui pavedame ligonių ašaras, baimes ir viltis. Tegu jų žaizdas užlieja palaimingas paguodos ir vilties balzamas! Tegu jų kentėjimai, suvienyti su Jėzaus kančia, pavirsta atpirkimo įrankiu! Tevadovauja mums Tavo pavyzdys ir tepaverčia mūsų gyvenimą nuolatinio Dievo garbinimu! Padaryk mus dėmesingus kitų poreikiams, įžvalgius, kad ateitume pagalbon kenčiančiam broliui, galinčius palydėti vienišuosius, vilties ugdytojais žmogiškųjų dramų akivaizdoje. Visuose džiaugsminguose ir liūdnuose mūsų kelio etapuose Tu motinišku švelnumu parodyk mums savo Sūnų Jėzų „o geroji, o malonioji, o mieliausioji Mergele Marija“. Amen.“ Šiame marijiniškame laiške pateikiama daugybė epitetų, skirtų Marijai: *Švenčiausioji Mergelė, Vilties Moteris, Viešpaties Tarnaitė, Budraus Dėmesingumo ir Užuojautos Kenčiančiajam Ikona, Bažnyčios Motina, Nuliūdusiųjų Paguoda, Loreto Mergelė, Mūsų Gyvybė, Mūsų Meilumas, Mūsų Viltis, Motina, Geroji, Malonioji, Mieliausioji Mergele Marija.*

2.7. VII Pasaulinės ligonių dienos 1999 m. vasario 11 d. minėjimo vieta – Harissos (Libanas) Dievo Motinos šventovė

Tęsdamas nusistovėjusią tradiciją popiežius Jonas Paulius II Pasaulinei ligonių dienai 1999 m. iškilmingai švęsti parinko svarbią Artimųjų Rytų Marijos šventovę – Harissos Dievo Motinos baziliką, stovinčią ant kalvos, nuo kurios veriasi vaizdas į Beirutą. „Iš Harissos šventovės budrumu alsuojanti Švenčiausiosios Mergelės Marijos statula žvelgia į Viduržemio jūros pakrantę, taip netoli krašto, kur vaikščiojo Jėzus, „skelbdamas karalystės Evangeliją

ir gydydamas žmonėse visokias ligas bei negales“ (Mt 4, 23)“ (Popiežius Jonas Paulius II, 1999, nr. 1).

Popiežius Jonas Paulius Harissos Dievo Motinos šventovėje lankėsi oficialiu vizitu Libane 1997 m. gegužės 10 d. Šioje modernioje bazilikoje aukojo šv. Mišias. 1998 m. gruodžio 8 d., minint Švenčiausios Mergelės Marijos Nekaltąjį Prasidėjimą, paskelbė, kad Harissoje bus švenčiama VI Pasaulinė ligonių diena. Harissos Dievo Motinos šventovė yra visų Libano krikščionių bendruomenių, priklausančių įvairioms Bažnyčioms, ir pamaldžių musulmonų piligriminį kelionių tikslas (Popiežius Jonas Paulius II, 1999, nr. 3).

Skelbdamas Žinią VII Pasaulinės ligonių dienos proga (Popiežius Jonas Paulius II, 1999) popiežius Jonas Paulius II tęsė tradiciją švęsti Marijai dedikuotoje šventovėje (nr. 1, 3). Mariją jis pristatė kaip tarnystės vargšams pavyzdį (nr. 2). Laiško pabaigoje (nr. 8) prašė Mariją globoti kenčiančiuosius: „Švenčiausioji Mergelė Marija, Harissos Dievo Motina, šią Pasaulinę ligonių dieną savo iškiliu pavyzdžiu tegu būna arti visų, kurie kenčia; tegu ji įkvepia visus, kurie liudija krikščionių tikėjimą per tarnavimą ligoniams; tegu ji savo motiniška ranka veda kiekvieną į viso gailestingumo Tėvo namus. Tegu ji, kuri regėjo Libano tautą draskančias kančias, per viltį, vėl sužydėjusią šioje šalyje, iš naujo sužadina pasauliui pasitikėjimą gydančia meilės galia ir, kaip pražuvusius vaikus, surenka visus po savo apsiaustu.“ Šiame laiške į Mariją kreipiamasi įprastais vardais: *Dievo Motina, Švenčiausioji Mergelė Marija, Jėzaus Motina*.

2.8. VIII Pasaulinės ligonių dienos 2000 m. vasario 11 d. minėjimo vieta – Roma (Italija)

2000-ųjų Pasaulinei ligonių dienai švęsti popiežius Jonas Paulius II konkrečios šventovės nenurodė. Žinioje, kuri skirta Pasaulinei ligonių dienai, Šventasis Tėvas tikrai paminėjo, kad ši diena bus švenčiama Romoje 2000-aisiais, Didžiojo Jubilėjaus metais (Popiežius Jonas Paulius II, 2000, nr. 1). Galima daryti prielaidą, kad Jonas Paulius II, skelbdamas Jubiliejinį metų Pasaulinę ligonių dieną, širdyje ir mintyje turėjo Romos Didžiąją Švenčiausiosios Mergelės Marijos baziliką.

Paskelbta Žinia VIII Pasaulinės ligonių dienos proga (Popiežius Jonas Paulius II, 2000) yra pati ilgiausia (iš viso 15 nr.) iš visų Jono Paulius II žinių šia proga. Nors tai pati ilgiausia žinia, joje apie Mariją mažiausiai kalbama. Popiežius tik pamini (nr. 6), kad Marijos iščiose įsikūnijo Išganytojas. Ir pabaigoje (nr. 15) ligoniai ir jais besirūpinantieji pavedami Marijos globai: „Tegul mus, aktyviai dalyvaujančius savo sergančių brolių ir seserų gyvenime, lydės Mergelė Marija, kuri stovėjo prie Jėzaus kryžiaus (plg. Jn 19, 25) ir kentėjo kartu su savo Sūnumi, kuri, žinodama, kas yra kančia, nuolat švelniai saugo protu ir kūnu kenčiančius nuo žmogiškosios prigimties ribotumo bei sužeidimų. Pavedu jai, Ligonių Sveikatai ir Taikos Karalienei, ligonius bei jų artimuosius, kad savo motinišku užtarimu padėtų jiems kurti meilės civilizaciją“ (nr. 15). Šioje ilgoje žinioje yra tik trys Marijai skirti epitetai: *Mergelė Marija, Ligonių Sveikata, Taikos Karalienė*.

2.9. IX Pasaulinės ligonių dienos 2001 m. vasario 11 d. minėjimo vieta – Sidnėjaus (Australija) Švenčiausiosios Mergelės Marijos Bažnyčios Motinos katedra

Pasirinkdamas Pasaulinei ligonių dienai minėti kultūriškai bei etniškai turtingą Australijos žemyną, popiežius Jonas Paulius II akcentuoja glaudų bažnytinės bendruomenės ryšį, nepaisantį atstumų ir skatinantį susitikti įvairias kultūrines tapatybes, kurias vaisingas padarė vienatinis išlaisvinantis išganyto skelbimas. Jau pačiu šventovės pasirinkimu pabrėžiamas Pasaulinės ligonių dienos marijiškasis matmuo, tikintis, kad „mylinti Motina Marija leis pajusti savo globą ne tik Australijos, bet ir viso pasaulio ligoniams, taip pat tiems, kurie ligoniams tarnauti skiria savo profesinę kompetenciją ir neretai visą savo gyvenimą“ (Popiežius Jonas Paulius II, 2001, nr. 1).

Šiandien Švenčiausiosios Marijos katedra, pastatyta centrinėje Sidnėjaus dalyje, yra vienas gražiausių ir reikšmingiausių Australijos pastatų. Nors katedros kertinis akmuo padėtas 1868 m., originalus architekto dizainas baigtas tik 2000 m. Šioje katedroje ryškėja daugybė dalykų: istorinis pastatas, architektūrinis stebuklas, monumentas krikščionybei, katalikiško tikėjimo įamžinimas, pagarbos Australijos katalikams išraiška. Sidnėjaus katedra, stovinti

pirmosios Australijos katalikų koplyčios vietoje, dedikuota Švenčiausiajai Mergelei Marijai, Nekaltajai Dievo Motinai, Krikščionių pagalbai. Katedros viduje yra maždaug 40 vitražų, tarp kurių centrinis altoriaus vitražas vaizduoja Švenčiausiąją Mergelę Mariją, kurios galvą puošia didinga karūna (History of the Cathedral – Living our heritage, 2020).

Žinia IX Pasaulinės ligonių dienos proga (Popiežius Jonas Paulius II, 2001) yra viena trumpiausių (iš viso 6 nr.). Popiežius Jonas Paulius II laiško pradžioje (nr. 1) plačiai apibūdina šventimui skirtą vietą, kuri dedikuota Marijai, o laiško pabaigoje (nr. 6) ligonius paveda Marijos globai: „Patikiu jus Marijai, Bažnyčios Motinai, (...). Tegu paguodos Mergelė leidžia pajusti savo motinišką globą visiems savo kenčiantiems vaikams; tepadeda ji jums liudyti pasauliui Dievo švelnumą ir tepadaro jus gyvais savo Sūnaus atvaizdais.“ Šio laiško tiesioginiai Marijai skirti epitetai: *Švenčiausioji Mergelė Marija, Bažnyčios Motina, Lurdo Dievo Motina, Motina*.

2.10. X Pasaulinės ligonių dienos 2002 m. vasario 11 d. minėjimo vieta – Vailankanni (Indija) Dievo Motinos Ligonių Sveikatos šventovė

Dešimtą kartą Pasaulinė ligonių diena švęsta garsiaame Marijos piligrimiame centre Pietų Indijoje, Vailankanni Dievo Motinos Ligonių Sveikatos šventovėje, garsėjančioje kaip „Rytų Lurdas“. Vailankanni Dievo Motinos Ligonių Sveikatos šventovė įsikūrusi Pietų Indijoje. Į ją, stovinčią Bengalijos įlankos pakrantėje, supamą ramaus palmių giraičių peizažo, plūsta milijonai maldingų žmonių, tikinčių, kad Dievo Motina padės jiems jų varguose (Popiežius Jonas Paulius II, 2002, nr. 1).

Pamaldumas Vailankanni Dievo Motinai siejamas su XVI a. viduryje įvykusiais trimis stebuklais bazilikos apylinkėse: Švenčiausiosios Mergelės Marijos su kūdikėliu Jėzumi apsireiškimas snaudžiančiam aviganiui, sunkiai sergančio pieno pardavėjo pasveikimas ir Portugalijos jūreivių išsigelbėjimas per pražūtingą audrą jūroje. Iš pradžių saugiai krantą pasiekę jūreiviai pastatė tik kuklią koplyčią (Pattanaik, 2016). Vėliau čia pastatyta bazilika, skirta Dievo Motinai Ligonių Sveikatai. Jau šimtmečius Vailankanni traukia ne tik

krikščionių piligrimus, bet ir kitų religijų sekėjus, ypač hinduistus, kurie Mariją, Ligonių Sveikatą, laiko rūpestinga, užjaučiančia kenčiančios žmonijos Motina. Tokio seno ir gilaus religingumo šalyje kaip Indija ši Dievo Motinai dedikuota šventovė yra skirtingų religijų susitikimo vieta ir išskirtinis religijų santarvės bei mainų pavyzdys (Popiežius Jonas Paulius II, 2002, nr. 1).

Žinia X Pasaulinės ligonių dienos proga (Popiežius Jonas Paulius II, 2002) – pati trumpiausia (tik 4 nr.) iš visų popiežiaus žinių. Jonas Paulius II pradžioje (nr. 1) apibūdina Marijai skirtą šventovę ir pabaigoje (nr. 4) meldžia jos globos kenčiantiesiems: „Meldžiu, kad Marija, Ligonių Sveikata, ir toliau globotų visus kūnu bei dvasia kenčiančius ir užtartų tuos, kurie jais rūpinasi. Tepadeda ji mums, su džiugia viltimi keliaujantiems į saugius mūsų Tėvo namus, savo kančias vienyti su jos Sūnaus kančia.“ Šiame laiške Marija vadinama: *Dievo Motina, Ligonių Sveikata, Užjaučiančia kenčiančios žmonijos Motina*.

2.11. XI Pasaulinės ligonių dienos 2003 m. vasario 11 d. minėjimo vieta – Vašingtono (JAV) Švenčiausiosios Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo bazilika

2003 m. Pasaulinei ligonių dienai popiežius Jonas Paulius II pasirinko svarbiausią JAV katalikų nacionalinę šventovę, kviesdamas „tikinčiuosius atgręžti žvilgsnį į Viešpaties Motiną“ (Popiežius Jonas Paulius II, 2003, nr. 1). Švenčiausiosios Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo katedra pašventinta 1865 m. Šiandien šventovėje įrengta apie 70 įvairių tautų koplyčių, liudijančių pačios katalikų bendruomenės etninę įvairovę JAV. Tautų koplyčios daugiausia dedikuotos Marijai. Lietuvių koplyčia dedikuota Šiluvos Švč. Mergelei Marijai (History of the Cathedral, 2020).

Popiežiaus Jono Pauliaus II Žinia XI Pasaulinės ligonių dienos proga (Popiežius Jonas Paulius II, 2003) yra viena trumpiausių (6 nr.). Jis pradžioje (nr. 1) paskelbė vietą, kuri susijusi su Švenčiausiąja Mergele Marija. Pabaigos maldoje (nr. 6) visus ligonius ir juos prižiūrinčiuosius pavedė Marijos globai: „Visus jus patikiu Nekaltai Pradėtajai Mergelei, (...) Ligonių Sveikatai. Teišklausu ji maldavimų, kylančių iš kentėjimų pasaulio, kad nušluostytų

ašaras tų, kurie kenčia, kad būtų arti išgyvenančių savo ligą vienuroje ir kad savo motinišku užtarimu padėtų tikintiesiems, besidarbuojantiems sveikatos apsaugos srityje, tapti įtikimais Kristaus meilės liudytojais!“ Šiame trumpame laiške minimi šie Marijai skirti epitetai: *Švenčiausioji Mergelė Marija, Nekaltai Pradėtoji Mergelė, Viešpaties Motina, Gvadalupeš Dievo Motina, Amerikos Globėja, Ligonių Sveikata*.

2.12. XII Pasaulinės ligonių dienos 2004 m. vasario 11 d. minėjimo vieta – Lurdo (Prancūzija) Švenčiausiosios Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo šventovė

Kaip ir I Pasaulinė ligonių diena, XII vėl švenčiama Lurde, kur „1858 m. vasario 11 d. pasirodė Švenčiausioji Mergelė, kuri nuo tada tapo gausių piligriminių kelionių tikslu. Šioje kalnuotoje vietovėje Švenčiausioji Mergelė panoro parodyti savo motinišką meilę pirmiausia kenčiantiems ir sergantiems žmonėms. Nuo tada čia juntamas jos nuolatinis rūpestis“ (Popiežius Jonas Paulius II, 2004, nr. 1). Lurdo šventovė pasirinkta, nes 2004-aisiais sukako 150 metų nuo Marijos Nekaltojo Prasidėjimo dogmos paskelbimo. Skelbdamas Žinią popiežius Jonas Paulius priminė, kad 1854 m. gruodžio 8 d. popiežius Pijus IX bule „*Ineffabilis Deus*“ paskelbė, jog „mokymas, kad Švenčiausioji Mergelė Marija visagalio Dievo ypatinga malone bei privilegija, atsižvelgiant į Jėzaus Kristaus, žmonijos Išganytojo, nuopelnus, buvo apsaugota nuo bet kokio gimtosios nuodėmės nešvarumo pirmuoju savo prasidėjimo momentu, yra Dievo apreikštas mokymas“. Lurde, kalbėdama vietiniu dialektu, Marija pasakė: „*Que soy era Immaculada Councepciou [Aš esu Nekaltasis Prasidėjimas]*“ (Popiežius Jonas Paulius II, 2004, nr. 1).

Ir ši Žinia XII Pasaulinės ligonių dienos proga (Popiežius Jonas Paulius II, 2004) yra viena trumpiausių (6 nr.). Pradžioje (nr. 1) popiežius aptarė minėjimui pasirinktą vietą. Toliau (nr. 2–3) plačiai aptarė Marijos Nekaltąjį Prasidėjimą. Kalbėjo (nr. 5), kad Marija dalyvauja Jėzaus kančioje, ji yra klusnumo pavyzdys. Pabaigoje (nr. 6) visus pavedė Marijos globai: „Visus jus patikiu Švenčiausiajai Mergelei, kuri šioje Lurdo šventovėje pagerbiama Nekaltojo prasidėjimo kultu. Tegu ji padeda visiems krikščionims liudyti,

kad vienintelis autentiškas atsakymas į skausmą, kančią ir mirtį yra Kristus, dėl mūsų miręs ir prisikėlęs mūsų Viešpats.“ Šio laiško tiesioginiai epitetai: *Švenčiausioji Mergelė, Nekaltasis Prasidėjimas, Marija iš Nazareto, Rūpes-tinga Motina, Žmonijos Motina.*

2.13. XIII Pasaulinės ligonių dienos 2005 m. vasario 11 d. minėjimo vieta – Jaundės (Kamerūnas) Marijos Apaštalų Karalienės šventovė

2005 metais, praėjus dešimčiai metų nuo III Pasaulinės ligonių dienos Dramblio Kranto Krante, vėl atsigręžta į Afriką – Kamerūno sostinę Jaundę, esančią vidurinėje šalies dalyje. Tokiu pasirinkimu išreikštas solidarumas su Afrikos žemyno žmonėmis, kenčiančiais dėl rimtų sveikatos apsaugos problemų. Be to, taip žengtas tolesnis žingsnis įgyvendinant įsipareigojimus, Afrikos krikščionių priimtus prieš dešimtį metų vykstant III Pasaulinei ligonių diena, būti „geraisiais samariečiais“ sunkumų turintiems broliams ir seserims (Popiežius Jonas Paulius II, 2005, nr. 1).

Jaundės miestas įsikūręs ant septynių kalvų. 1890 m. – svarbūs metai Jaundės ir viso Kamerūno Bažnyčios istorijai. Būtent tais metais pradėta krašto evangelizacija. Pirmieji misionieriai, Jono Pauliaus II teigimu, į Kamerūną atvyko „vedini vieno troškimo: su nepažįstamais kamerūniečiais dalytis tuo, ką patys buvo priėmę kaip Gerąją Naujieną ir kuri jiems buvo tapusi džiaugsmo šaltiniu, pradėjusiu ryšį su Išganytoju Jėzumi Kristumi“ (cit. iš Katalikai Kamerūne ir sostinėje Jaundė. Istorija ir dabartis, 2009). Vos tik pradėję evangelizacijos misiją Kamerūne, misionieriai misijų stotyje Marienburge 1890 m. gruodžio 8 d. paaukojo šalį ir jos gyventojus Marijai, Apaštalų karalienei. Kamerūno paaukojimas Marijai nulėmė ir dabartinį sostinės katedros titulą – Marijos Apaštalų karalienės. Naujoji katedra simboliškai įamžino Kamerūno evangelizacijos pradžios ir krašto paaukojimo Marijai pirmąjį šimtmetį. Didžiulė šiuolaikinė Jaundės Marijos Apaštalų Karalienės, Kamerūno globėjos, šventovė pastatyta toje vietoje, kur veikė pirmieji Kamerūno evangelizuotojai (Katalikai Kamerūne ir sostinėje Jaundė. Istorija ir dabartis, 2009).

Žinioje XIII Pasaulinės ligonių dienos proga (Popiežius Jonas Paulius II, 2005) mariologinė tematika minimali. Marija paminėta tik pradžioje (nr. 1), įvardijant vietą, ir ilgoje pabaigos maldoje (nr. 7), kurioje kreipiamasi į Mariją, šaukiantis jos, „mūsų linksmybės priežasties“. Šiuose dviejuose laiško skyriuose aptinkami šie Marijai skirti epitetai: *Švenčiausioji Mergelė Marija, Nekaltai Pradėtoji Mergelė, Skausmų ir Vilties Moteris, Afrikos ir Viso Pasaulio Karalienė*.

Paskutinė popiežiaus Jono Pauliaus II žinia Pasaulinės ligonių dienos proga užbaigiama malda, kuri tarsi nusako visų popiežiaus žinių mintį – Marija yra pavyzdys ligoniams ir ypatinga sergančiųjų globėja: „O Marija, Nekaltai Pradėtoji Mergele, skausmų ir vilties Moterie, būk palanki kiekvienam kenčiančiam žmogui ir išmelsk kiekvienam gyvenimo pilnatvę. Pažvelk motinišku žvilgsniu ypač į tuos (...), kurie ištikti (...) ligos yra ypatingoje bėdoje. Pažvelk į motinas, gedinčias savo vaikų; pažvelk į senelius, kurie stokoja išteklių paremti savo našlaičius anūkus. Apkabink juos visus ir priglausk prie savo motiniškos širdies. (...) viso pasaulio Karaliene, Švenčiausioji Mergele, melski už mus!“ (Popiežius Jonas Paulius II, 2005, nr. 7).

Išvados

Šv. popiežius Jonas Paulius II vasario 11 dieną, kai Katalikų Bažnyčia liturginiame kalendoriuje mini Lurdo Švenčiausiąją Mergelę Mariją, paskelbė Pasaulinę ligonių dieną. Kartu įvedė tradiciją Pasaulinę ligonių dieną švęsti svarbioje pasirinktos šalies šventovėje, kuri dedikuota Švenčiausiajai Mergelei Marijai. Šventovių, skirtų Marijai, pasirinkimas atskleidžia: Bažnyčia užjaučia visus kenčiančiuosius fiziškai ir dvasiškai, nes pasitikint Švenčiausiosios Mergelės Marijos užtarimu kreipiamasi į Viešpatį prašant sveikatos ligoniams, o ligoniais besirūpinantiems Jėzaus Motina Marija rodoma kaip tobulo Dievo ir artimo meilės pavyzdys.

Jonas Paulius II paskelbė trylika Pasaulinių ligonių dienų (1993–2005) ir parašė joms skirtus laiškus-žinias, kuriose nurodė su Švenčiausiąja Mergele Marija susijusias šventimo vietas. Iš trylikos popiežiaus Jono Pauliaus II paskelbtų Pasaulinių ligonių dienų šešios vyko Europoje (Prancūzijoje, Lenkijoje, Portugalijoje (2 kartus), Italijoje (2 kartus)), dvi – Afrikoje (Dramblio

Kranto Krante, Kamerūne), du kartus švęsta Šiaurės Amerikoje (Meksikoje, JAV), du karus – Azijos valstybėse (Libane, Indijoje), kartą – Australijoje.

Vietos, dedikuotos Švenčiausiajai Mergelei Marijai, teikia ramybę sergantiesiems ir stiprybę jiems padedantiesiems. Ligoniai su pasitikėjimu kreipiasi į Dievo Motiną prašydami užtarimo ir globos. Ramybė, kurią gali suteikti dieviškasis Gydytojas Jėzus Kristus Motinos Marijos užtarimu, pritraukia kenčiančiuosius į Dievo Motinai Marijai skirtas šventoves. Kartais tai – kūno ramybė, kai Dievas savo Apvaizda išgydo ligą, vis dėlto dažniau tai būna dvasios ramybė, kai siela, persmelkta malonės vidinės šviesos, atranda jėgų priimti skausmingą ligos naštą ir per bendrystę su Kristumi, kenčiančiu Dievo tarnu, paversti ją savo ir kitų išganymo įrankiu. Žvilgsnis į prieš dvidešimt amžių Marijos įsčiose įsikūnijusį Išganytoją, kuris tebėra žmonijos gerovei trykštantis dieviškosios gyvybės šaltinis, padeda išgyventi ligą, iškęsti kančią. Mergelės Marijos, Sielvartingosios Motinos, dėka ligonių ir kenčiančiųjų auka susiejama su velykine Kristaus atpirkimo paslaptimi, taip įprasminant kančią.

Literatūra

- Badde, P. (2008). *Gvadalupė. Apsireiškimas, pakeitęs pasaulio istoriją*. Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai.
- Biblija arba Šventasis Raštas*. (2020). Vilnius: Lietuvos Biblijos draugija.
- Borelli, A. A. (2018). *Fatima: tragedijos ar vilties pranašystės?* Vilnius: Krikščioniškosios kultūros institutas.
- Fatimos Švč. Mergelė Marija ir trečioji paslaptis*. (2020). Prieiga internete: <<https://www.bernardinai.lt/2020-05-13-fatimos-svc-mergele-marija-ir-trecioji-paslaptis/>> [žiūrėta 2020-10-15].
- History of the Cathedral – Living our heritage*. (2020). Prieiga internete: <<https://www.stmaryscathedral.org.au/history-art/history-of-the-cathedral/>> [žiūrėta 2020-10-15].
- History of the Cathedral*. (2020). Prieiga internete: <<https://stmaryscathedralperth.com.au/>> [žiūrėta 2020-10-17].
- Yamoussoukro Basilica*. (2020). Prieiga internete: <<https://www.britannica.com/topic/Yamoussoukro-Basilica>> [žiūrėta 2020-08-11].
- John Paul II. (1985). *Apostolic Letter Motu Proprio “Dolentium Hominum” Establishing Pontifical Commission For The Apostolate Of Health Care Workers*.

- Prieiga internete: <http://www.vatican.va/content/john-paul-ii/en/motu_proprio/documents/hf_jp-ii_motu-proprio_11021985_dolentium-hominum.html> [žiūrėta 2020-10-15].
- Jonas Paulius II. (1995). *Žengiant per vilties slenkstį*. Vilnius: Katalikų pasaulis.
- Jurkštas, S. (2014). *Gvadalupės Marijos apsireiškimų istorija: ar žinome, kas iš tiesų įvyko?* Prieiga internete: <<https://www.bernardinai.lt/2014-12-12-sigitas-jurkstas-gvadalupes-marijos-apsireiskimu-istorija-ar-zinome-kas-is-tiesu-ivyko/>> [žiūrėta 2020-08-11].
- Katalikai Kamerūne ir sostinėje Jaundė. Istorija ir dabartis. (2009). Prieiga internete: <http://www.archivioradiovaticana.va/storico/2009/03/17/katalikai_kamer%C5%ABne_ir_sostin%C4%97je_jaund%C4%97_istorija_ir_dabartis/lit-273468> [žiūrėta 2020-10-06].
- Lileikienė, V. (2007). Prancūzijos Lurdo (Grotos) kilmė ir kelias į Lietuvą. *Tiltai*. Priedas: Mokslo darbai, Nr. 36. *Krikščionybės ir kultūros paralelės*, p. 184–198.
- Loreto Dievo Motina. (2019). Prieiga internete: <<https://www.bernardinai.lt/2019-12-10-loreto-dievo-motina/>> [žiūrėta 2020-09-15].
- Makhalemele, N. T. (2020). *The Theology of Sickness and Suffering According to John Paul II: A Contribution towards Pastoral Care of the Sick*. Prieiga internete: <<https://ost.edu/theology-sickness-suffering-according-john-paul-ii-contribution-towards-pastoral-care-sick/>> [žiūrėta 2020-08-12].
- Melton, J. G., Baumann, M. (2010). *Religions of the World*. Santa Barbara: ABC-CLIO.
- Message of the Holy Father Pope John Paul II for the First Annual World Day of the Sick [1993]. (1992). Prieiga internete: <https://www.vatican.va/content/john-paul-ii/en/messages/sick/documents/hf_jp-ii_mes_21101992_world-day-of-the-sick-1993.html> [žiūrėta 2020-08-06].
- Message of the Holy Father Pope John Paul II for the II World Day of the Sick [1994]. (1993). Prieiga internete: <https://www.vatican.va/content/john-paul-ii/en/messages/sick/documents/hf_jp-ii_mes_08121993_world-day-of-the-sick-1994.html> [žiūrėta 2020-08-06].
- Message of the Holy Father Pope John Paul II for the III World Day of the Sick [1995]. (1994). Prieiga internete: <https://www.vatican.va/content/john-paul-ii/en/messages/sick/documents/hf_jp-ii_mes_21111994_world-day-of-the-sick-1995.html> [žiūrėta 2020-08-06].
- Message of the Holy Father Pope John Paul II for the IV World Day of the Sick [1996]. (1995). Prieiga internete: <https://www.vatican.va/content/john-paul-ii/en/messages/sick/documents/hf_jp-ii_mes_11101995_world-day-of-the-sick-1996.html> [žiūrėta 2020-08-06].
- Pastoracinė konstitucija apie Bažnyčią „Gaudium et spes“. (2001). *Vatikano II Susirinkimo nutarimai*. Vilnius: Aidai.

- Pattanaik, D. (2016). *Virgin Mary in Vailankanni*. Prieiga internete: <<https://devdutt.com/articles/virgin-mary-in-vailankanni/>> [žiūrėta 2020-10-15].
- Popiežius Jonas Paulius II. (1994). *Apaštališkasis laiškas "Tertio Millennio Adveniente" apie pasirėngimą 2000 metų jubiliejui*. [Paskelbta 1994-11-10, žiūrėta 2020-08-11].
- Popiežius Jonas Paulius II. (1997). *Šventojo Tėvo laiškas [5-ajai] Pasaulinei ligonių dienai*. Prieiga internete: <<https://www.baznycioszinios.lt/old/bz9702/702pop1.html>> [žiūrėta 2020-08-06].
- Popiežius Jonas Paulius II. (1998). *Žinia rengiantis 6-ajai Pasaulinei ligonių dienai*. Prieiga internete: <https://eis.katalikai.lt/vb/popieziai/jonas_paulius_ii/zinios/1997-06-29_ligoniui-diena-1998> [žiūrėta 2020-08-06].
- Popiežius Jonas Paulius II. (1999). *Žinia 7-osios Pasaulinės ligonių dienos proga*. Prieiga internete: <https://eis.katalikai.lt/vb/popieziai/jonas_paulius_ii/zinios/1998-12-08_ligoniui-dienos-proga-1999> [žiūrėta 2020-08-06].
- Popiežius Jonas Paulius II. (2000). *Žinia 8-osios Pasaulinės ligonių dienos proga*. Prieiga internete: <https://eis.katalikai.lt/vb/popieziai/jonas_paulius_ii/zinios/1999-08-06_ligoniui-dienos-proga-2000> [žiūrėta 2020-08-06].
- Popiežius Jonas Paulius II. (2001). *Žinia 9-osios Pasaulinės ligonių dienos proga*. Prieiga internete: <https://eis.katalikai.lt/vb/popieziai/jonas_paulius_ii/zinios/2000-08-22_ligoniui-dienos-proga-2001> [žiūrėta 2020-08-06].
- Popiežius Jonas Paulius II. (2002). *Žinia 10-osios Pasaulinės ligonių dienos proga. Bažnyčios žinios*, Nr. 1 (145), p. 14–15. Prieiga internete: <https://eis.katalikai.lt/vb/popieziai/jonas_paulius_ii/zinios/2001-08-06_ligoniui-dienos-proga-2002> [žiūrėta 2020-08-06].
- Popiežius Jonas Paulius II. (2003). *Žinia 11-osios Pasaulinės ligonių dienos proga*. Prieiga internete: <https://eis.katalikai.lt/vb/popieziai/jonas_paulius_ii/zinios/2003-02-02_ligoniui-dienos-proga-2003> [žiūrėta 2020-08-06].
- Popiežius Jonas Paulius II. (2004). *Žinia 12-osios Pasaulinės ligonių dienos proga*. Prieiga internete: <https://eis.katalikai.lt/vb/popieziai/jonas_paulius_ii/zinios/2003-12-01_ligoniui-dienos-proga-2004> [žiūrėta 2020-08-06].
- Popiežius Jonas Paulius II. (2005). *Žinia 13-osios Pasaulinės ligonių dienos proga*. Prieiga internete: <https://eis.katalikai.lt/vb/popieziai/jonas_paulius_ii/zinios/2004-09-08_ligoniui-dienos-proga-2005> [žiūrėta 2020-08-06].
- Stankevičienė, R. (2004). Čenstakavos Švč. Mergelės Marijos paveikslas: kultas ir kartotės Lietuvoje. *Acta Academiae Artium Vilnensis*, Nr. 35, p. 61–78.
- Stumbra, S. (2019). Popiežiaus Pranciškaus laiškai Pasaulinės ligonių dienos proga. *Opera theologorum Samogitarum*, Nr. 6, p. 111–126.
- Visuotinis Romos kalendorius*. Prieiga internete: <<https://lk.katalikai.lt/lkalendorius/vrk>> [žiūrėta 2020-10-06].

**MARIANISM OF THE PLACES OF COMMEMORATION
OF THE WORLD DAY OF THE SICK
DECLARED BY ST. POPE JOHN PAUL II**

Remigijus Oželis

Summary

The centre of Christian faith is the profession of Jesus, the son of God born of a woman. The Virgin Mary, who gave birth to Jesus, is “endowed with Grace” (Luke 1: 28). A woman in the Christian faith becomes a sign of hope leading to God. Piety to Mary the mother of God is christocentric, deeply rooted in the tripersonal mystery of God, connected to the secrets of incarnation and redemption. Mary becomes the new Eve, whom God places next to the new Adam-Christ, starting from Revelation, through the birth at Bethlehem, the wedding at Cana of Galilee to the cross of Golgotha and the supper of Pentecost. Jesus, the son of God, the reflection of God through whom all was created, merged with the Earth in human form in the womb of the Virgin Mary. The Mother of Jesus Christ the Redeemer is also the Mother of the Church, whose intercession is appealed for with confidence.

St. Pope John Paul II declared February 11, when the Catholic Church commemorates the Blessed Virgin Mary of Lourdes in the liturgical calendar, the World Day of the Sick. Also, John Paul II introduced the tradition of celebrating the World Day of the Sick every year in an important shrine dedicated to the Blessed Virgin Mary of a chosen country. The choice of such shrines dedicated to Mary reveals that the Church is attentive to all suffering physically and spiritually, that the intercession of the Blessed Virgin Mary is called upon in the prayers for health for the sick, and the Mother Mary of Jesus is shown to those caring for the sick as an example of the perfect love of God and neighbour.

John Paul II declared thirteen world days of the sick (1993–2005) and addressed them with special letters-messages, which indicated the places of commemoration associated with the Blessed Virgin Mary. Of the thirteen world days of the sick proclaimed by Pope John Paul II, six were held in

Europe (France, Poland, Portugal (twice), Italy (twice)), two were held in African countries (Ivory Coast, Cameroon), two were celebrated in North America (Mexico, USA), two were commemorated in Asian states (Lebanon, India) and one was held in Australia.

Places dedicated to the Blessed Virgin Mary provide peace to the sick and strength to those who help them. The sick turn to the Mother of God with confidence asking for intercession and care. The peace that the divine Healer Jesus Christ can grant through the intercession of Mother Mary attracts the suffering to the shrines dedicated to the Mother of God Mary. Sometimes it is the peace of the body, when God by his providence cures the disease; but more often it is the peace of the spirit, when the soul, imbued with the inward light of grace, finds strength to accept the painful burden of the disease and, through communion with Christ, the suffering servant of God, to turn it into a tool of salvation for itself and others. The image of the Saviour incarnated in the womb of Mary twenty centuries ago, who remains the source of divine life providing for the well-being of mankind, helps to overcome disease and to endure suffering. Thanks to the Virgin Mary, the Grieving Mother, the sacrifice of the sick and suffering is combined with the Paschal mystery of Christ's atonement, thus making the suffering meaningful.